

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

В умовах сучасних економічних перетворень доходи державного бюджету є фінансовою базою держави, важливим елементом її впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Відтак проблеми формування достатнього обсягу доходів державного бюджету та ефективного їх використання набувають особливої актуальності.

Впродовж останніх років незважаючи на стабільне збільшення дохідної частини державного бюджету спостерігається тенденція до зростання структурного бюджетного дефіциту, що характеризується нарощуванням державних витрат швидшими темпами, ніж зростають доходи бюджету. Відхилення між дохідною і видатковою частинами Державного бюджету України зросло з 30,9 млрд. грн. у 2015 році до 83,69 млрд. грн. у 2017 році та перевищило граничний обсяг встановлений Законом про Державний бюджет України на 2017 рік на 7,92%, що свідчить про неефективну політику формування та використання доходів бюджету. Водночас згідно з Законом України про Державний бюджет України на 2019 рік доходи держбюджету України визначено в сумі 1 трлн., 26 млрд., 122 млн., 251,1, тис. грн., з граничним обсягом дефіциту на рівні 89, 989 млрд. грн., або 2,3% ВВП. При цьому доходи загального фонду Державного бюджету України складають 928 млрд., 498 млн., 357,7 тис. грн., а доходи спеціального фонду – 97 млрд., 623 млн., 894, 2 тис. грн. [2]. Більша частина таких надходжень (860 млрд. грн.) є податковими і в структурі доходів бюджету вони складають основну частину ВВП, що перерозподіляється через бюджет країни. В цьому контексті найбільш повною мірою проявляються основні їх функції. У процесі мобілізації частини новоствореної вартості і формування фонду фінансових ресурсів із використанням різних форм податкових надходжень здійснюється регулювання фінансово-господарської діяльності окремих суб'єктів підприємництва і розширеного відтворення країни в цілому.

Основними проблемами формування доходів Державного бюджету України є: ухилення від сплати податків; нестабільність національної валюти, що призводить до негативних наслідків для економіки країни; відтік іноземних інвестицій, що зменшує обсяги виробництва підприємств або призводить до їх закриття; зростання інфляції, що є суттєвою загрозою фінансово-економічній діяльності, оскільки проявляється зростанням цін на товари і послуги, знеціненням грошей; зменшення надходжень рентної плати за транспортування; значне зменшення податку

на міжнародну діяльність та зовнішні операції, що пов'язане зі зменшенням обсягів зовнішньоторговельних операцій.

Однією з причин зменшення надходжень до Державного бюджету є наявність значної кількості податків та зборів, з незначним фіскальним значенням, левова частини яких практично не впливає на збільшення дохідної частини бюджету. Недоотримання доходів є загальною проблемою виконання бюджету навіть у розвинутих країнах. На зменшення надходжень до Державного бюджету України впливає також скорочення обсягів промислового виробництва, спричинене неможливістю втримати працівників на території України, що, в свою чергу, може призвести до невиконання дохідної частини бюджету, оскільки чим менші обсяги виробництва, тим менше надходить платежів від суб'єктів господарювання до бюджету.

Виходячи із вищезазначеного, основними шляхами вирішення проблем формування дохідної частини державного бюджету України є: подолання розвитку тіньової економіки; створення відповідних економічних та правових умов функціонування усіх суб'єктів господарювання для стимулювання їх до сплати податків; посилення контролю за сплатою податків шляхом вжиття заходів по недопущенню порушення чинного законодавства; створення однакових вимог в оподаткуванні іноземних підприємців, які являються платниками податку.

Таким чином, для скорочення порушень та недоліків у процесі формування доходів державного бюджету доцільно впровадити цивільно-правові методи державного контролю за правильністю та своєчасністю сплати податків фізичними і юридичними особами: вжити заходів до недопущення порушення законодавства; створити в країні такі економічні, соціальні й правові умови, за якими сплачувати податки було б вигідніше, аніж ухилятися від їх них.

Література:

1. Бюджетний кодекс України. від 08.07.2010 №2696-VIII (із змінами, внесеними згідно із Законами від 28.02.2019 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
2. Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік». Відомості Верховної Ради України, 2018, №50, ст.400 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
3. Слободянюк Н. О. Проблемні питання формування дохідної частини бюджету: сучасні реалії. Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 15. – С554-558.